

PROJEKT STANOWISKA RP

*przygotowany w związku z art. 7 ustawy z dnia 8 października 2010 r.
o współpracy Rady Ministrów z Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej oraz Sejmem i Senatem
w sprawach związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej
(Dz.U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1395; z 2023 r. poz. 1914)*

Dotyczy	Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, schematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt, zmian w planach strategicznych WPR, przeglądu planów strategicznych WPR oraz zwolnień z kontroli i kar	
Data przekazania Polsce dokumentu przez instytucje UE	15 marca 2024 r.	
Sygnatura dokumentu	Komisja Europejska	COM(2024)139
	Numer międzyinstytucjonalny	2024/0073(COD)
Procedura decyzyjna	Zwykła procedura ustawodawcza	
Tryb głosowania w Radzie UE	Większość kwalifikowana	
Instytucja wiodąca	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	
Instytucje współpracujące	Ministerstwo Finansów Kancelaria Prezesa Rady Ministrów Ministerstwo Klimatu i Środowiska	
Data przyjęcia przez KSE	4 kwietnia 2024 r.	

Cel projektu aktu prawnego

Po roku implementacji reformy Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) dostrzeżona została na forum Unii Europejskiej (UE) konieczność dokonania zmian w przepisach UE w celu ograniczenia biurokracji i złagodzenia pewnych zbyt restrykcyjnych wymogów wobec rolników. Zmiany przepisów UE jest również wynikiem szerokich protestów rolników i środowiska rolniczego obierających pewne rozwiązania prawne, jako zagrożenie dla bezpieczeństwa żywnościowego.

Powodem wprowadzenia zmian do prawodawstwa UE jest również fakt, że przepisy dotyczące reformy WPR zostały uzgodnione w 2021 r., a więc przed rozpoczęciem wojny w Ukrainie, której skutki wywierają silny wpływ na rynki i marże rolników, a także na kontekst europejskiej polityki rolnej.

Wniosek ustawodawczy dostosowuje niektóre przepisy w obecnie obowiązujących rozporządzeniach aktów bazowych UE dotyczących WPR. Zmiany dotyczą:

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115¹;
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116².

Celem projektowanych przepisów jest zmniejszenie obciążeń administracyjnych oraz zwiększenie elastyczności we wdrażaniu planów strategicznych WPR. Wprowadzają m.in. zmiany pomiędzy wymogami warunkowości, a dobrowolnymi płatnościami (ekoschematy), które zachęcają do stosowania pro-środowiskowych praktyk, a także zapewniają stabilność polityki w okresie obowiązywania planów strategicznych.

Dzięki proponowanym rozwiązaniom zmniejszone zostaną obciążenia administracyjne mniejszych gospodarstw do 10 ha użytków rolnych, które zostaną zwolnione z kontroli i sankcji w ramach wymogów warunkowości.

Zwiększona będzie do dwóch liczba zmian w planach strategicznych WPR, co powinno umożliwić państwom członkowskim bardziej płynne dostosowanie swoich planów, przy zmieniającej się coraz częściej sytuacji w rolnictwie i zmieniających się warunkach pracy rolników.

Zaproponowane przez Komisję Europejską zmiany w projekcie przedstawiają się następująco:

- Wprowadzono przepis ogólny, zezwalający państwom członkowskim na tymczasowe odstępstwa od warunkowości, w związku z coraz bardziej nieprzewidywalnymi

¹ rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013;

² rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.

warunkami pogodowymi, które mogą uniemożliwiać rolnikom spełnienie określonych wymogów we wskazanych terminach.

- Dopuszcza się szczególne zwolnienia z norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (GAEC) 5, 6, 7 lub 9 opartych na obiektywnych i niedyskryminujących kryteriach, takich jak np. uprawy, typy gleby i systemy rolnicze lub z powodu szkód na trwałych użytkach zielonych powodowanych m.in. przez gatunki inwazyjne. Takie zwolnienia są ograniczone do sytuacji, w jakich są niezbędne do rozwiązania konkretnych problemów.
- Proponuje się usunięcie z normy GAEC 8 jednego z obowiązków, tj. obowiązku przeznaczania 4% powierzchni gruntów ornych na obszary nieprodukcyjne (grunty ugorowane) lub elementy nieprodukcyjne (np. żywopłoty, drzewa). Zamiast tego należy ustanowić dobrowolny dla rolnika ekoschemat dotyczący przeznaczenia określonego odsetka gruntów ornych na obszary nieprodukcyjne, takie jak grunty ugorowane oraz tworzenia nowych elementów krajobrazu. Tym samym rolnicy będą wynagradzani za utworzenie obszarów i elementów nieprodukcyjnych, które mają korzystny wpływ na różnorodność biologiczną.
- W GAEC 7 (wymóg zmianowania upraw), proponuje się utrzymanie tego wymogu, ale też dodanie możliwości spełnienia tego wymogu poprzez dywersyfikację upraw, która również przyczynia się do zachowania potencjału gleby, poprzez zapewnienie różnorodności upraw w ciągu roku, co pośrednio sprzyja zmianowaniu. Rolnicy będą mieć wybór czy stosować zmianowanie czy dywersyfikację upraw.
- Norma GAEC 6 dotycząca utrzymywania pokrywy glebowej w najwrażliwszych okresach była zbyt restrykcyjna i nie uwzględniała coraz większej zmienności pogody. Komisja Europejska proponuje, aby państwa członkowskie miały możliwość elastycznego ustalenia okresów obowiązywania normy.
- Proponuje się również zwiększenie liczby zmian planu strategicznego WPR, które państwo członkowskie może składać w ciągu roku kalendarzowego, do dwóch. Obecnie można, co do zasady, składać jeden taki wniosek na rok kalendarzowy (dodatkowo, w trakcie okresu wdrażania planu, można złożyć trzy kolejne wnioski o zmianę planu). Proponowana zmiana pozwoli szybciej reagować na zmiany sytuacji rolników, w tym te spowodowane niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi.
- Obecnie państwa członkowskie mają obowiązek dokonywania oceny, czy ich plany strategiczne WPR wymagają zmiany w przypadku, jeżeli w niektórych przepisach Unii dotyczących środowiska i klimatu zostaną wprowadzone zmiany. W celu zmniejszenia obciążeń i zwiększenia przewidywalności wsparcia dla rolników Komisja Europejska proponuje ograniczenie obowiązku dokonywania przez państwa członkowskie takiej oceny oraz obowiązku powiadamiania Komisji Europejskiej o tej ocenie w określonym terminie. Na państwach członkowskich nadal spoczywa obowiązek opisanie sposobu wniesienia większego ogólnego wkładu w osiągnięcie celów środowiskowych i klimatycznych, określonego w art. 105 rozporządzenia (UE) 2021/2115, oraz sposobu, w jaki zielona architektura WPR przyczynia się do osiągnięcia długoterminowych celów krajowych określonych w aktach ustawodawczych wymienionych w załączniku XIII do tego rozporządzenia lub z nich wynikających i w jaki sposób jest z nimi spójna. Komisja Europejska oszacuje także potencjał planów strategicznych WPR w zakresie łagodzenia zmiany klimatu w latach 2023-2027.
- Proponuje się zmianę rozporządzenia (UE) 2021/2116 w celu zwolnienia małych gospodarstw o powierzchni nieprzekraczającej 10 hektarów użytków rolnych z kontroli warunkowości i kar. Celem jest zmniejszenie obciążenia administracji krajowych i rolników, związanego z kontrolami i pobieraniem kar. Zwolnienie małych gospodarstw z

kontroli warunkowości i kar nie będzie miało wpływu na kontrole przeprowadzane na podstawie innych przepisów, które stanowią część wymogów podstawowych w zakresie zarządzania. Beneficjenci, którzy otrzymują płatności obszarowe (II filar) ze środków planu strategicznego WPR na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/2115, jak i programu rozwoju obszarów wiejskich realizowanego na podstawie rozporządzenia (UE) 1305/2013 do dnia 31 grudnia 2025 r. - i w związku z tym podlegają kontrolom warunkowości na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/2116 - powinni być zwolnieni z kontroli wzajemnej zgodności i stosowania kar na podstawie rozporządzenia (UE) 1306/2013.

- Zmiany norm GAEC 6, 7, a także zwolnienie z kar dla małych gospodarstw o powierzchni nieprzekraczającej 10 hektarów użytków rolnych będą miały zastosowanie z mocą wsteczną, czyli jeszcze w 2024 r. W związku z tym proponuje się wprowadzenie przepisów przejściowych dla roku 2024, umożliwiających wejście w życie tych zmian w planach strategicznych WPR przed ich zatwierdzeniem przez Komisję Europejską zgodnie z art. 119 rozporządzenia (UE) 2021/2115.

Możliwość zaproponowana dla normy GAEC 8, aby już w 2024 r. zrezygnować z obowiązku ugorowania lub przeznaczenia 4% powierzchni gruntów ornych na obszary lub elementy nieprodukcyjne może mieć zastosowanie jedynie wtedy, kiedy państwo członkowskie ustanowi (o ile nie ma takiego ekoschematu) ekoschemat dotyczący co najmniej przeznaczenia gruntów ornych na obszary nieprodukcyjne, takie jak grunty ugorowane.

Stanowisko RP

Rząd Polski w pełni popiera proces uproszczeń będący bezpośrednią odpowiedzią na kryzysową sytuację w sektorze rolnym. Polska z zadowoleniem przyjmuje zmiany przedstawione w przedmiotowym projekcie rozporządzenia - w szczególności te dotyczące normy GAEC 8 w zakresie zniesienia obowiązku przeznaczenia co najmniej 4% powierzchni gruntów ornych na obszary lub elementy nieprodukcyjne. Pozytywnie należy również ocenić pozostałe zmiany dotyczące norm warunkowości, a także wyłączenia małych gospodarstw do 10 ha z kontroli i sankcji w ramach warunkowości oraz zwiększenia liczby zmian planów strategicznych WPR.

W opinii Polski ważne jest szybkie i sprawne przyjęcie tego aktu prawnego, aby możliwe było jak najszybsze wdrażanie nowych rozwiązań w państwach członkowskich. Przyjęcie tego projektu i jego wdrożenie powinno wpłynąć na poprawę sytuacji ekonomicznej rolników.

Rząd Polski popiera zmiany zaproponowane przez Komisję Europejską i będzie dążyć do jak najszybszego przyjęcia rozporządzenia.

Uzasadnienie stanowiska RP

W obecnej sytuacji kryzysowej wysoki poziom ambicji prośrodowiskowych wynikających z Europejskiego Zielonego Ładu, połączony z brakiem opłacalności produkcji i spadającymi dochodami rolników, musi zostać zrewidowany. Wprowadzenie uproszczeń i wycofanie niektórych wymogów zbytnio obciążających rolników jest konieczne.

W tym kontekście zmiany zaproponowane przez Komisję Europejską należy ocenić pozytywnie, gdyż usuwają i znacznie upraszczają, zgodnie z oczekiwaniami rolników, niektóre elementy Europejskiego Zielonego Ładu. Zaproponowane przez Komisję Europejską zmiany wychodzą naprzeciw postulowanym przez Polskę uproszczeniom oraz w dużej mierze odpowiadają na potrzeby rolników, gdyż dotyczą takich wymagań, które mogą wpłynąć na ograniczenie produkcji i wzrost kosztów.

1. Ocena skutków prawnych

Niniejszy projekt aktu prawnego, po jego przyjęciu, określony zostanie rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE, w związku z czym nie wymaga transpozycji do krajowego porządku prawnego i będzie bezpośrednio wiążący.

Niemniej, w celu skorzystania z pewnych rozwiązań przewidzianych w tym projekcie, konieczne będzie dostosowanie planu strategicznego WPR i niektórych przepisów krajowych.

2. Ocena skutków społecznych

Przyjęcie niniejszego aktu prawnego jest oczekiwane przez rolników i organizacje rolnicze. Jego wejście w życie pozytywnie wpłynie na odbiór Wspólnej Polityki Rolnej przez jej beneficjentów.

3. Ocena skutków gospodarczych

Niniejszy projekt aktu prawnego nie pociąga za sobą bezpośrednich skutków gospodarczych.

4. Ocena skutków finansowych

Niniejszy wniosek ma na celu dokonanie uproszczeń przepisów, które nie pociągną za sobą zmian w budżecie na WPR. Efekt dla składki Polski będzie neutralny.

Informacja w sprawie zgodności projektu aktu z zasadą pomocniczości

Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE jest zgodny z zasadą pomocniczości.

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowi, że kompetencje w dziedzinie rolnictwa są współdzielone między Unią Europejską i państwami członkowskimi. Unia Europejska wykonuje swoje kompetencje poprzez przyjmowanie różnych aktów ustawodawczych, tym samym definiując i wdrażając WPR Unii Europejskiej zgodnie z art. 38-44 TFUE. Rozporządzenia (UE) 2021/2115 i 2021/2116 stanowią część ram prawnych WPR UE. W celu złagodzenia pewnych trudności, uproszczenia i odciążenia rolników należy zmienić te rozporządzenia, co można przeprowadzić wyłącznie na szczeblu Unii Europejskiej.

Przedstawiciel Rządu upoważniony do prezentowania stanowiska

Pan Czesław Siekierski, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, tel. 623 15 10.

Pan Stefan Krajewski, Sekretarz Stanu, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, tel. 623 12 39.